Europski parlament
2024-2029

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja

2025/2131(INL)

2.9.2025

NACRT IZVJEŠĆA

s preporukama Komisiji o Direktivi za pravednu tranziciju u svijetu rada: osiguravanje otvaranja radnih mjesta i revitalizacija lokalnih gospodarstava (2025/2131(INL))

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja

Izvjestiteljica: Jana Toom

(Inicijativa – članak 47. Poslovnika)

PR_INL

SADRŽAJ

Stranica

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA 3

PRILOG PRIJEDLOGU REZOLUCIJE: PREPORUKE O SADRŽAJU TRAŽENOG PRIJEDLOGA 8

PRILOG: PRIJAVA PRIMLJENIH INFORMACIJA 9

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

s preporukama Komisiji o Direktivi za pravednu tranziciju u svijetu rada: osiguravanje otvaranja radnih mjesta i revitalizacija lokalnih gospodarstava
(2025/2131(INL))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir članak 225. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),

– uzimajući u obzir mišljenje Odbora za pravna pitanja o predloženoj pravnoj osnovi,

– uzimajući u obzir članke 47. i 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir članke 4., 9., 46., 149., 151., 153., 162., 164., 174. do 178. i 349. UFEU-a,

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan” (COM(2019)0640),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 4. ožujka 2021. naslovljenu „Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava” (COM(2021)0102),

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost[1],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju[2],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1057 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1296/2013[3],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/691 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o Europskom fondu za prilagodbu globalizaciji za radnike koji su proglašeni viškom (EGF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1309/2013[4],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2023/955 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o uspostavi Socijalnog fonda za klimatsku politiku i o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1060[5],

– uzimajući u obzir Direktivu 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih

[1] SL L 57, 18.2.2021., str. 17.
[2] SL L 231, 30.6.2021., str. 1.
[3] SL L 231, 30.6.2021., str. 21.
[4] SL L 153, 3.5.2021., str. 48.
[5] SL L 130, 16.5.2023., str. 1.

plinova unutar Zajednice i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ[6],

– uzimajući u obzir izvješće Marija Draghija iz rujna 2024. naslovljeno „Budućnost europske konkurentnosti” („Draghijevo izvješće”),

– uzimajući u obzir Plan za kvalitetna radna mjesta,

– uzimajući u obzir Preporuku Vijeća o pravednoj tranziciji prema klimatskoj neutralnosti iz 2022.,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja (A10-0000/2025),

A. budući da zelena i digitalna tranzicija imaju duboki transformacijski učinak na europska gospodarstva, regije i radna mjesta; budući da je za održivost, rast i konkurentnost Europe neophodan učinkovit prelazak na klimatski neutralno i digitalizirano gospodarstvo te smanjenje ovisnosti o opskrbi energijom; budući da će konačni uspjeh dvostruke tranzicije uvelike ovisiti o tome je li ona pravedna i uključiva za radnike, poduzeća i pogođene regije;

B. budući da bi pri upravljanju prelaskom na ugljično neutralno gospodarstvo uz podupiranje prelaska na nova radna mjesta u novim sektorima trebalo zadržati postojeća radna mjesta i sektore te ih prilagoditi klimatski neutralnim i čistim industrijama i tehnologijama u korist ljudi koji žive na pogođenim područjima; budući da je važno da radnici i tražitelji zaposlenja osjećaju podršku u kontekstu tranzicije kako bi se osiguralo razumijevanje i prihvaćanje ciljeva strategije do 2050.;

C. budući da, iako su brojne važne zakonodavne i nezakonodavne inicijative Unije usmjerene na rješavanje ili olakšavanje učinaka dvostruke tranzicije (posebno mehanizam za pravednu tranziciju, FPT, Unija vještina, Socijalni fond za klimatsku politiku, ESF+ i Mehanizam za oporavak i otpornost), u zakonodavnom i političkom okviru i dalje postoje nedostaci kad je riječ o poremećajima na radnom mjestu, pravima radnika, socijalnoj zaštiti i socijalnom dijalogu; budući da se samo djelovanjem na razini Unije može osigurati stvarna dodana vrijednost i istodobna uzlazna socijalna konvergencija kako bi se ostvarilo obećanje da nitko neće biti zapostavljen;

D. budući da je u Draghijevu izvješću trajni nedostatak vještina identificiran kao prepreka inovacijama, usvajanju tehnologija i naporima za dekarbonizaciju, što ometa rast i konkurentnost; budući da se u izvješću navodi da gotovo 80 % malih i srednjih poduzeća ima poteškoća u pronalaženju radnika s odgovarajućim vještinama; budući da se u izvješću dodatno naglašava da treba osigurati da rast produktivnosti i socijalna uključenost idu ruku pod ruku sa sustavima socijalne skrbi država članica, koji su ključni za pružanje snažnih javnih usluga, socijalne zaštite, stanovanja, prijevoza i skrbi za djecu tijekom tranzicije;

1. ističe da će uspješan prelazak na održivije izvore energije i industrije imati važnu ulogu u dugoročnoj konkurentnosti poduzeća Unije na globalnom tržištu; naglašava da je potrebno dobro pripremiti poduzeća i radnike za iskorištavanje mogućnosti koje proizlaze iz prelaska na nova i inovativna rješenja; smatra da je obvezujući okvir za

[6] SL L 275, 25.10.2003., str. 32.

rješavanje izazova i iskorištavanje mogućnosti pravedne tranzicije na radnom mjestu neophodan kako bi minimalni zajednički standardi radnicima i poslodavcima pružili jasnoću i strukturu u predviđanju promjena i upravljanju njima te u konačnici poboljšali otpornost, konkurentnost i uzlaznu socijalnu konvergenciju u Uniji; naglašava da regije mogu podupirati pravednu tranziciju kombiniranjem socijalne zaštite, gospodarske diversifikacije i teritorijalne koordinacije kako bi se smanjili negativni učinci i promicao uključiviji razvoj;

2. ističe da učinak dekarbonizacije na zapošljavanje nadilazi smanjenja u sektorima fosilnih goriva i da će imati širi učinak u smislu redefiniranja radnih mjesta i ukupne tranzicije na tržištu rada; naglašava da u predstojeće ažuriranje Akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava i novog Plana za kvalitetna radna mjesta treba uključi niz konkretnih zakonodavnih i nezakonodavnih mjera kojima se konkretno poboljšavaju radni uvjeti, zdravlje i sigurnost, pokrivenost kolektivnim pregovaranjem te osposobljavanje i vještine radnika i samozaposlenih osoba; naglašava da su takve mjere ujedno prilika da se poslodavcima u Uniji, posebno MSP-ovima, pruži potpora da zadrže i poboljšaju svoju konkurentnost jer pružaju jasan okvir za predviđanje promjena i upravljanje njima u partnerstvu s radnicima te za ulaganje u strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO), usavršavanje i prekvalifikaciju radnika kako bi se riješio problem nedostatka vještina i radne snage koji koči produktivnost i rast;

3. poziva Komisiju da nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima predloži direktivu kojom bi se osigurala pravedna tranzicija u svijetu rada i olakšao prijelaz Unije na održivo, klimatski neutralno i digitalno gospodarstvo; smatra da bi ta direktiva trebala uključivati mjere kojima bi se, među ostalim, osiguralo sljedeće:

   (a) namjenski okvir za predviđanje promjena i upravljanje njima pravodobnim obavješćivanjem radnika i njihovih predstavnika te savjetovanjem s njima, socijalnim dijalogom i kolektivnim pregovaranjem;

   (b) individualno pravo na besplatno osposobljavanje radnika tijekom radnog vremena;

   (c) izrada nacionalnih strategija za pravednu tranziciju;

   (d) razvoj programa potpore poslovanju i promicanje planova tranzicije na razini poduzeća;

   (e) struktura za praćenje koja omogućuje strateško predviđanje;

4. ističe da je predviđanje promjena i upravljanje njima ključno kako bi se i poslodavci i radnici uspješno snašli u zelenoj tranziciji i učinkovito suočili s gospodarskim izazovima uzrokovanima nepovoljnim geopolitičkim događajima; naglašava da se planiranjem tranzicije mogu proaktivno spriječiti otpuštanja, izgraditi dugotrajna otpornost poduzeća i na najbolji način iskoristiti dostupna sredstva; naglašava da se planovi moraju osmisliti u okviru socijalnog dijaloga, uz potpuno poštovanje prava na informiranje i savjetovanje; u tom pogledu poziva na reviziju zakonodavnog okvira za informiranje i savjetovanje kako bi se osigurala njegova svrsishodnost u kontekstu dvostruke tranzicije; naglašava da je poduzeća potrebno poticati da izrade vlastite planove tranzicije;

5. ističe da se nedostatak kvalificiranih radnika može bitno smanjiti samo rješavanjem pitanja dostupnosti i pristupačnosti prilika za osposobljavanje; ističe da radnici koji žele sudjelovati u daljnjem osposobljavanju kao glavne prepreke navode rasporede osposobljavanja, obiteljske obveze i troškove[7]; čvrsto vjeruje da se te prepreke mogu prevladati individualnim pravom na besplatno osposobljavanje radnika tijekom radnog vremena, a poslodavcima osigurati predvidljivu i stabilnu ponudu kvalificiranih radnika;

6. naglašava da države članice trebaju podržati poduzeća i radnike utvrđivanjem općih strategija i politika za pravednu tranziciju na nacionalnoj razini; ističe da bi se takvim nacionalnim strategijama trebao utvrditi učinak tranzicija na pojedine sektore i radnu snagu te uspostaviti sveobuhvatan i međusektorski niz mjera za ublažavanje tog učinka; naglašava da je važno razviti dugoročnu viziju i strategiju za lokalnu gospodarsku tranziciju u koju će biti uključeni javni i privatni akteri i civilno društvo; ističe da su za zadržavanje radnika i otvaranje kvalitetnih radnih mjesta nužna izravna ulaganja u inovacije te poboljšanje regionalne privlačnosti unapređenjem infrastrukture, javnih usluga i sadržaja;

7. podsjeća da su MSP-ovi glavni pokretači trajnog lokalnog zapošljavanja; naglašava da je MSP-ovima potrebno olakšati pristup financijskim sredstvima za tranziciju, među ostalim omogućavanjem povezivanja u klastere radi pristupa sredstvima i tehničkoj pomoći u vidu smjernica za izradu i usklađenost projekata; potiče države članice i regionalne vlasti da uspostave i ojačaju programe potpore poduzećima u pogođenim regijama kako bi se *start-up* poduzećima i MSP-ovima pomoglo da rastu i uspiju; ističe da poticaji za ulaganja mogu pomoći u privlačenju poduzeća u ranjive regije;

8. prima na znanje nedostatak točnih podataka o broju radnih mjesta koja su izgubljena, otvorena ili zahvaćena dvostrukom tranzicijom; naglašava da je za učinkovite političke odgovore važno predviđati promjene na tržištu rada i trendove u potrebama za vještinama; poziva na uspostavu zasebnog opservatorija EU-a za pravednu tranziciju čiji bi zadatak bilo prikupljanje relevantnih podataka i analiza učinka tranzicijskih politika;

9. poziva da predloženu direktivu prati izmijenjeni Fond za pravednu tranziciju za programsko razdoblje nakon 2027. kako bi se osiguralo da djeluje u skladu s načelima podijeljenog upravljanja i partnerstva s povećanim proračunom; naglašava da bi novim fondom trebalo podupirati poslodavce u pružanju prava na osposobljavanje radnicima te u provedbi planova tranzicije na razini poduzeća; poziva na to da se u financiranje tranzicije uključe socijalni uvjeti kako bi se poticala uključenost;

10. poziva države članice da osiguraju dostatna sredstva za kvalitetne programe stjecanja vještina i strukovnog osposobljavanja kao dugoročno ulaganje u produktivnost, rast i konkurentnost radnika i poduzeća; poziva države članice da uz potporu Komisije strateški iskoriste postojeće instrumente EU-a za provedbu Unije vještina, posebno jamstva za vještine; poziva države članice da povećaju iznos prihoda iz nacionalnih sustava trgovanja emisijama za osposobljavanje radnika i preraspodjelu radne snage; poziva Komisiju da istraži i izda smjernice o tome kako se javno-privatnim

[7] Employment and Social Developments in Europe 2024 (Zapošljavanje i socijalna kretanja u Europi 2024.), Europska komisija, str. 20.

partnerstvima između država članica i poduzeća može financirati osposobljavanje, prekvalifikacija i usavršavanje radnika, posebno pravo pojedinačnih radnika na osposobljavanje;

11. ističe da su za potporu radnicima tijekom razdoblja tranzicije ključne snažne mreže socijalne sigurnosti i sustavi socijalne zaštite; poziva države članice da moderniziraju i ojačaju svoje sustave i usluge socijalne zaštite kako bi se osigurala otpornost na šokove koji proizlaze iz dvostruke tranzicije koja utječe na tržište rada;

12. naglašava da će se učinak na zapošljavanje razlikovati među regijama i stanovništvom; u tom pogledu ističe da lokalne građane i dionike treba uključiti i osnažiti kako bi bili aktivni dionici tranzicije; naglašava da se javna tijela tijekom upravljanja tranzicijom moraju strateški savjetovati i surađivati sa socijalnim partnerima; ističe da se smisleno sudjelovanje može osigurati savjetovanjem u ranoj fazi te jasnim mandatima i glasačkim pravima u regionalnim koordinacijskim tijelima za socijalne partnere, MSP-ove, civilno društvo i mlade;

13. traži od Komisije da do 31. siječnja 2027. na temelju članka 153. stavka 2. točke (b) u vezi s člankom 153. stavkom 1. točkama, (a), (b), (e) i (h) UFEU-a podnese prijedlog direktive za pravednu tranziciju u svijetu rada, slijedeći pritom preporuke iz Priloga ovom dokumentu;

14. smatra da bi financijske implikacije zatraženog prijedloga trebale biti pokrivene postojećim proračunskim sredstvima;

15. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju i priložene preporuke proslijedi Komisiji i Vijeću.

PRILOG PRIJEDLOGU REZOLUCIJE:
PREPORUKE O SADRŽAJU TRAŽENOG PRIJEDLOGA

Europska direktiva za pravednu tranziciju u svijetu rada: osiguravanje otvaranja radnih mjesta i revitalizacija lokalnih gospodarstava

Europski parlament smatra da bi budući zakonodavni prijedlog direktive za pravednu tranziciju u svijetu rada: osiguravanje otvaranja radnih mjesta i revitalizacija lokalnih gospodarstava trebao slijediti ova načela i ciljeve:

Preporuka 1.: Opći cilj prijedloga

Opći cilj prijedloga uspostaviti je okvir mjera politike Unije koji se može provesti u praksi u regijama pogođenima zelenom i digitalnom tranzicijom kako bi se osigurala socijalno pravedna i uključiva tranzicija i otvaranje kvalitetnih radnih mjesta.

Preporuka 2.: Oblik prijedloga

Prijedlog bi trebao biti u obliku direktive.

S obzirom na to da je za postizanje tog cilja potreban sveobuhvatan paket mjera, prijedlog bi trebao uključivati elemente iz sljedećih područja:
(a) radni uvjeti,
(b) integracija osoba isključenih s tržišta rada,
(c) obavješćivanje radnika i savjetovanje s njima,
(d) poboljšanja radne okoline radi zaštite zdravlja i sigurnosti radnika.

Preporuka 3.: Predmet prijedloga

Prijedlog bi trebao biti usmjeren na sljedeće mjere politike:
(a) uspostaviti namjenski okvir za predviđanje promjena u regijama i sektorima koji se suočavaju s tranzicijama te upravljanje njima na temelju načela obavješćivanja i savjetovanja, socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja;
(b) osigurati, na temelju preispitivanja zakonodavnog okvira, da se u kontekstu tranzicija učinkovito primjenjuju prava radnika i njihovih predstavnika na obavješćivanje i savjetovanje;
(c) uspostaviti individualno pravo na besplatno osposobljavanje radnika tijekom radnog vremena;
(d) uspostaviti nacionalne strategije za pravednu tranziciju, s posebnim naglaskom na razvoju dugoročne vizije za lokalna gospodarstva i radnu snagu u svim pogođenim regijama;
(e) razviti programe potpore za poduzeća, posebno MSP-ove i lokalne aktere, kako bi se potaknulo otvaranje radnih mjesta na lokalnoj razini;
(f) osigurati usklađivanje ponude i potražnje radne snage i vještina kombiniranjem informacija o tržištu rada, jače suradnje lokalnih aktera s pružateljima osposobljavanja i promicanja planova tranzicije na razini poduzeća;
(g) razviti strukturu za praćenje kako bi se omogućilo strateško predviđanje učinaka tranzicije i kretanja na tržištu rada.

PRILOG: PRIJAVA PRIMLJENIH INFORMACIJA

U skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku, izvjestiteljica izjavljuje da je u svoje izvješće uključila informacije o pitanjima koja se odnose na temu dosjea koje je, za potrebe pripreme nacrta izvješća, primila od sljedećih predstavnika interesnih skupina obuhvaćenih područjem primjene Međuinstitucijskog sporazuma o obveznom registru transparentnosti[1] ili sljedećih predstavnika javnih tijela trećih zemalja, uključujući njihove diplomatske misije i veleposlanstva:

1. Predstavnici interesnih skupina obuhvaćeni područjem primjene Međuinstitucijskog sporazuma o obveznom registru transparentnosti
European Trade Union Confederation (ETUC)
2. Predstavnici javnih tijela trećih zemalja, uključujući njihove diplomatske misije i veleposlanstva
–

Navedeni popis sastavljen je pod isključivom odgovornošću izvjestiteljice.

Ako su fizičke osobe na popisu navedene imenom, funkcijom ili imenom i funkcijom, izvjestiteljica izjavljuje da je tim fizičkim osobama dostavila Obavijest Europskog parlamenta o zaštiti podataka br. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), u kojoj se navode uvjeti za obradu njihovih osobnih podataka i prava povezana s tom obradom.

[1] Međuinstitucijski sporazum od 20. svibnja 2021. Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o obveznom registru transparentnosti (SL L 207, 11.6.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).